

**Kultūras ministrijas
Mediju politikas konsultatīvās padomes
sēde
Protokols Nr.1**

Rīga, 2024. gada 8. marts.

Kultūras ministrijas lielā zāle, Kr. Valdemāra iela 11a un attālināti MS Teams.

Sēde sākas plkst. 9.00.

Sēdi vada: **Zane Vāgnere**, Kultūras ministrijas Valsts sekretāra vietniece
starptautisko lietu, integrācijas un mediju jautājumos.

Piedalās:
Padomes locekļi: **Jānis Siksnis**, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdētājs;
Ieva Aile, VSIA „Latvijas Radio” valdes locekle programmu un pakalpojumu attīstības jautājumos;
Guntars Kļavinskis, Latvijas Preses izdevēju asociācijas valdes priekšsēdētāja vietnieks;
Ingemārs Vekteris, Latvijas Raidorganizāciju asociācijas izpilddirektors;
Baiba Liepiņa, Latvijas Reklāmas asociācijas valdes priekšsēdētāja;
Ieva Kalderauska, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes locekle;
Anda Rožukalne, Rīgas Stradiņa universitātes Komunikācijas fakultātes dekāne;
Agnese Dāvidsone, Vidzemes Augstskolas rektore;
Arta Ģiga, Latvijas žurnālistu asociācijas valdes locekle;
Ivonna Plaude, Reģionālo mediju asociācijas valdes priekšsēdētāja;
Gunta Līdaka, biedrības „Par legālu saturu” valdes locekle;
Sabīne Sīle, Media Hub Rīga vadītāja;

Uzaicinātās personas: **Agnese Logina**, Kultūras ministre;
Agnese Lāce, Kultūras ministrijas parlamentārā sekretāre;
Kārlis Dagilis, Kultūras ministres ārštata padomnieks mediju jautājumos;
Kristers Pļešakovs, Kultūras ministrijas Mediju politikas nodaļas vadītājs;
Guntars Līcis, Latvijas preses izdevēju asociācija;
Ivars Āboliņš, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome;
Ilva Milzarāja, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome;
Andris Plakans, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome;
Ivars Priede, Latvijas Televīzija;
Jānis Eglītis, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.

Protokolē: **Agnese Berga**, Kultūras ministrijas Mediju politikas nodaļas eksperte

Darba kārtība:

1. Kultūras ministrijas prezentācija par Mediju politikas pamatnostādņēm 2024. – 2027. gadam.

2. Dažādi

A.Logina: Atklāj sēdi. Ir bijušas darba grupas, rakstiski sūtīti priekšlikumi, individuālās tikšanās ar nozares galvenajiem pārstāvjiem un konsultācijas. Esam slīpējuši šo dokumentu un esam principā to pabeiguši. Esmu gandarīta, ka pamatnostādnes atspoguļo arī manas prioritātes, kas ir definētas valdības rīcības plānā. Man gan jāatvainojas, ka 9.45 būs jādodas uz citu tikšanos, bet tagad Kārlis iepazīstinās ar galvenajām pamatnostādņu tēzēm.

K.Dagilis: Iepazīstina ar prezentāciju (skatīt pielikumu).

I.Vekteris: Kāda ir tālākā rīcība attiecībā uz rīcības plānu?

K.Plešakovs: Kārtība ir līdzīga kā pamatnostādņēm. Kopā ar nozari strādājam pie plāna ar konkrētām aktivitātēm, termiņiem un plānoto finansējumu. Kad plāns ir sagatavots, tad iet uz MK apstiprināšanai. Tad, kad pamatnostādnes tiks nodotas publiskai apspriedei, tiks uzsākts darbs darba grupās pie plāna izstrādes.

I.Plaude: Latvijas reģionālo mediju asociācijas komentāri nav ņemti vērā. Iebilstam, ka galvenais ieņēmumu avots medijiem ir reklāma. Reģionāliem medijiem galvenais ienākuma avots nav reklāma, tā pat nav trešdaļa. Vidējie ieņēmumi reģionālam medija mēnesī 18 000 *euro* no tirāžas pārdošanas, veiksmīgam reģionālajam medijam 5000 – 7000 *euro* ir reklāmas ieņēmumi. Digitalizācija nenes lielus ienākumus. No digitālām platformām vidējie ienākumi mēnesī ir 350 *euro*. Nav pierādījumu, ka medijiem galvenais ienākums ir no reklāmas. Prese pelna tikai no drukātās versijas. Jautājums par institucionālo atbalstu – finansējums papildus netiek prasīts, kā tas tiks norošināts?

K.Dagilis: Par reklāmu tas ir lielākais ienākuma avots, skatoties uz nozari kopā. Digitāli transformējoties reklāma aiziet prom, tāpēc tiek veidots institucionālais atbalsts reģionālajiem medijiem. Papildus tiks prasīts finansējums institucionālam atbalstam.

G.Līdaka: Ir jau atvērta diskusija rīcības plānam. Jāpievērš uzmanība Digitālā pakalpojuma aktam. Tas ir svarīgs aspekts digitalizācijas aspektā.

S.Šīle: Ir prieks redzēt, ka tiek uzsvērta pašregulācija, un ka parādās institucionālais atbalsts. Uzsvars ir uz dažādību, taču tajā pašā laikā dažādība, – bet latviski, dažādība – bet digitāli. Dažādība ir nozīmīga lauku reģionos, kur ir pieejami mediji arī drukāti. Arī krīzes situācijas ir svarīgi, ka informācija ir pieejama dažādos formātos.

K.Dagilis: Viens jautājums ir par pastu, nekādas darbības nevar pasliktināt šī brīža situāciju, kas notiek ar pasta nodaļu slēgšanu vai ar piegādēm. Pasts ir aizsargmehānisms drukātajai presei. Otrs ir reģionālo mediju atbalsta pakotne – instrumenti, kas palīdz vairot auditoriju, tas neizslēdz drukātās versijas. Latviskā mediju vide ir jāplāno ilgtermiņā, mēs nedarbosimies ar ierobežojošiem mehānismiem, lai kaut ko aizslēgtu, bet lai dažādi mediju iekļauj saturu latviešu valodā.

J.Siksnis: No SEPLP ir iekļautas galvenās lietas, spēcīgs vienotais medijs, jauns finansējuma modelis, palielināts sabiedrisko mediju finansējums. Būs diskusija par mazākumtautību nākotni. No SEPLP puses arī tiek atbalstīta sabiedrisko mediju un komerciālo mediju sadarbība, bet diskusija varētu būt par formu, kādā notiks sadarbība.

K.Dagilis: Sadarbības aspekts vairāk ietver sadarbību krīzes jautājumos, dažādas mācības, biežāk būt kopā un spēt sadarboties, kad tas tiešām ir nepieciešams. Tas neietver satura apmaiņu ikdienā.

I.Kalderauska: Kopumā šis politikas virziens ir ļoti daudzveidīgs un redzam arī NEPLP prioritātes – drošības palielināšana mediju vidē, sabiedrības integrācija uz latviešu valodas pamata, medijpratība, kvalitatīva mediju vide un veicināt mediju pašregulāciju un man īpaši svarīgi veicināt satura pieejamību.

A.Dāvidsone: Piekritu par rīcības plāna nozīmi, kur būs jau izvērsti izklāstītas detaļas. Pamatnostādņu dokuments ir labi sagatavots. No manas kā izglītības jomas pārstāves – novērtēju, ka ietverti jautājumi

par sabiedrības medijpratību un par nepieciešamību mediju darbiniekiem uzlabot savas zināšanas, izglītoties.

I.Vekteris: Informatīvās telpas drošībai ir jābūt vienai no prioritātei rīcības plānā, un ir jābūt plānam, kā darboties krīzes situācijās. Turpināsim strādāt ar SEPLP. Mums ir jāskatās uz mediju vidi Latvijā, kura šobrīd ir tikai maza daļa no informatīvās telpas, nav šo mediju robežas un reklāmas jautājumi, ir būtiski. Nogriežot reklāmu Latvijā, tiek tikai nogriezta nauda medijiem, jo reklāma tāpat caur citiem medijiem ienāk mūsu informatīvajā telpā.

B.Liepiņa: I.Plaudei savā ziņā ir taisnība, tikai digitālo mediju ienākumi veido reklāma. Vidēji digitālajos medijos (globāli) tie ir 60%, tradicionālajos medijos 35-36%. Vesela virkne mediju, piemēram, radio, reklāmas ieņēmumi ir vienīgie ieņēmumi. Portāli jau pārorientējas uz abonēšanu. Reklāmas ētika, vai ir plānoti īpaši pasākumi, lai to stiprinātu? Mēs to jau darām, 14 gadus uzturam reklāmas ētikas kodeksu. Mūsu reklāmas kodekss ir saistošs biedriem un lielākiem medijiem, bet pārējiem tirgus dalībniekiem nav attiecināms šis reklāmas ētikas kodekss. Tāpēc ir būtiski saprast, kas ir domāts ar atbalstu un vai ir kas domāts papildus?

K.Dagilis: Vairāk uzsvērt šo aspektu, ka tas ir aktuāls un būtisks, iespējams, nākotnē paredzēt kādu atbalstu šiem pasākumiem.

Z.Vāgnere: Tiesībsarga vēlme ir izskaust dažādu stereotipu, seksisma izskaušanu no reklāmām, bet ne to aizliegšana, bet vairāk veidot izglītojošus pasākumus un veidot sabiedrības izpratni.

I.Aile: Sabiedriskajam medijam vajag skaidru atbildi, kas notiks ar krievu valodu. Ko sabiedriskajam medijam nozīmē, pakāpeniska pāriešana uz latvisku vidi? Šīs pamatnostādnes neparedz atbildi, kas notiek ar sabiedriskajiem medijiem no 2026. gada 1. janvāra.

K.Dagilis: Pamatnostādnes nerisina jautājumu, kā sabiedriskajiem medijiem uzrunāt mazākumtautības. Mēs ilgtermiņā ejam uz latvisku mediju vidi, mēs esam par mediju plurālismu un cienām mūsu mazākumtautības. Ko tieši un kā darīt, tas nav KM kompetencē.

I.Aile: Tas ir normatīvo aktu jautājums. Šobrīd likums paredz, ka mēs veidojam saturu mazākumtautību valodās. Tā nav SEPLP kompetence. Likums atļauj, bet Nacionālā drošības koncepcija aizliedz.

J.Siksnis: Kamēr nav izmaiņas likumā, tikmēr tas ir mūsu ziņā. Drošības koncepcija ir koncepcija.

I.Aile: Vai tas nozīmē, ka netiks virzīti grozījumu SEPLPL attiecībā uz pantu par mazākumtautību saturu?

A.Lāce: Saturam mazākumtautību valodās ir jābūt, tas ir arī par mazākumtautību tiesībām saņemt informāciju. Jautājums ir par izpildījumu un proporciju, un, cik lielā mērā mazākumtautībām ir pieejams saturs arī latviešu valodā, formātā, ko viņi saprot, mazākumtautību žurnālisti arī veido saturu latviešu valodā, citās redakcijās veido saturu latviešu valodā mazākumtautībām. Tas ir SEPLP kompetencē, noteikt šo formātu, tas nav pamatnostādņu jautājums. Mazākumtautību valodās saturam ir jābūt. Saeimā šī diskusija būs, SEPLP prezentēs, kā saglabāt saturu un komunikāciju ar mazākumtautībām, bet Mediju politikas pamatnostādnes šo jautājumu nenoteiks. Tā ir diskusija starp SEPLP un sabiedrisko mediju.

K.Dagilis: Es neesmu dzirdējis, ka mēs šādus grozījumus gatavojamies virzīt.

J.Siksnis: Aprīlī, Saeimā jaunajā mediju politikas apakškomisijā būs šis diskusija. Mēs kopā ar sabiedriskajiem medijiem sagatavosim savu redzējumu.

G.Līcis: Nemānīsim sevi ar to, ka digitalizācija aizstās drukātos medijus. Mēs tam neesam gatavi, un arī mūsu lasītāji tam nav gatavi.

I.Priede: Pamatnostādnēs ir minēts, ka jāatsakās no redakciju dalīšanas pēc valodu principa. Manuprāt, tā tomēr ir pārvaldības funkcija, kas jārisina kopā ar SEPLP. Ja mēs ejam līdz rīcības plānam, vai jā sagaida sabiedriskā medija struktūra?

K.Dagilis: Formulējums ir, ka šobrīd jau ir atbalstāmas iniciatīvas. Šis ir nācis no SEPLP, kas nozīmē, ka ir iespējas darbībām jau šobrīd. Atbalstāms pamatnostādnēs, nenozīmē īstenojams. Pamatnostādnes pašas par sevi neko neregulē.

I.Aile: Ja pamatnostādnes nosaka, kāds saturs kādam cilvēkam būs jāražo, tā jau ir iejaukšanās darba līgumos.

A.Rožukalne: Kopaina ir ļoti laba, akcentē žurnālistikas neaizvietojoamo lomu sabiedrībā, drošības jautājumus, kvalitāti. Kāds ir plāns, kā virzīsies jaunā regulējumu attīstīšana?

K.Dagilis: Tas tiks risināts ar rīcības plānu, nosakot prioritātes, kuras ir svarīgākas un kuras problēmas ir jārisina steidzamāk.

Z.Vāgnere: Rīcības plāns noteiks prioritātes. Likuma izstrāde sāksies ar diskusijām, lai identificētu problēmas un jautājumus, ar ko ir jāstrādā. Nebūtu pareizi strādāt pie nepareizām problēmām.

K.Plešakovs: Rīcības plāna darba grafiks būs intensīvs, vēlams, lai tas būtu apstiprināts vasarā. Viss atkarīgs, cik ātri varēsim panākt vienošanos ar nozari.

B.Liepiņa: Lūgums darba grupas neplānot jūlijā un augustā, kad cilvēki ir atvaļinājumos.

A.Lāce: Jūnija beigās ir jābūt prioritāro pasākumu pieprasījumiem, pat ja plāns nebūs apstiprināts, ir jābūt zināmām prioritātēm.

S.Stīle: Jautājums par komunikāciju, kas sabiedriskajiem medijiem palīdzētu sajusties aizsargātiem? Jebkuras pārmaiņas tiek uztvertas jūtīgi.

I.Aile: Sabiedriskais medijs uzskata, ka redakcionālā politika, kādās valodās un kā sasniegt mazākumtautības, ir sabiedriskā medija tiesības to lemt. Šī nav joma, kur iejaukties valstij. Sabiedrisko mediju loma ir sasniegt valsts iedzīvotājus neatkarīgi no tautības. LR sajūta, ka tiek spēlēta strausa politika, nespēja atbildēt uz jautājumiem. Neziņa par nākotni sarežģī atrast darbiniekus, jo neviens nevēlas strādāt medijā, kurš tūlīt tiks aizslēgts, jo tāda ir publiskā komunikācija. Ir jābūt publiskai diskusijai no visām iesaistītām pusēm, tai skaitā no parlamenta puses, kas lemj kāds likums un kāds regulējums būs. Ir jābūt skaidram vēstījumam, sabiedriskais medijs tiek apvienots, un neziņa rada lielu kaitējumu kvalitātē, tūlīt LR vairs nevarēs nodrošināt ne satura apjomu, ne kvalitāti, jo cilvēki nevēlas strādāt neziņā. Aicinājums skaidri to formulēt.

A.Lāce: Šādas diskusijas ir ieplānotas mediju apakškomisijā aprīļa sākumā.

J.Siksnis: Mums palīdzētu ekspertīzē balstīti dati, kas notiks/nenotiks, ja tiks pieņemti radikāli lēmumi. Latviešu valodai nākotnē ir jābūt, bet šobrīd dzīvojam tādos apstākļos, kādos dzīvojam. Lēmumi jāpieņem, balstoties datos un pētījumos, lai diskusijas apakškomisijā nav politiķi pret medijiem.

A.Lāce: Mēs esam norādījuši, ka datiem, ekspertu prezentācijām ir jābūt izejas punktiem šai diskusijai.

Z.Vāgnere: Informē, ka KM gatavojas izveidot darba grupu par žurnālistu drošības jautājumiem. Mērķis grupai būs sastādīt rīcības plānu, ko katra institūcija var darīt, lai vairotu žurnālistu drošību. Ja jūs gribat pieteikties šai darba grupai, dodiet ziņu līdz 20. martam. Mēs izsūtīsim informāciju plašam lokam un novērtēsim, ja jūs varētu piedalīties darba grupā, vai rekomendēt kādu, kurš varētu piedalīties plāna izstrādē.

S.Sīle: Ļoti labprāt piedalītos žurnālistu drošības darba grupā.

Sēde beidzas plkst.10.20.

Pielikumā: Prezentācija “Latvijas Mediju politikas pamatnostādnes 2024 – 2027” – uz 17 lpp.

Padomes priekšsēdētāja

(paraksts*)

Z.Vāgnere

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu